

Je to zahradní unikát. Ale bojuje o přežití

Už téměř deset let ochraňují ochránci přírody v Bečově nad Teplou místní botanickou zahradu. Letos se za svoji práci dočkali opakovaně veřejného uznání, dlouhodobě se však potýkají s nedostatkem financí na zajištění nejnútnejšího provozu. Podle koordinátora obnovy Jiřího Šindeláře je proto budoucnost zahrady značně nejistá.

Václav Šlauf
redaktor MF DNES

BEČOV NAD TEPLOU Tolik pozornosti jako letos se ještě nikdy Bečovské botanické zahradě nedostalo. Nejvýznamnější byl podle Jiřího Šindeláře vstup do Unie botanických zahrad ČR, která bečovskou zahradu v únoru přijala za svého řádného člena. Následně v soutěži Má vlast získala ocenění Nejkrásnější proměna roku 2013 a předminulý týden dostali zachránci od Památkové komory ČR diplom za péči o bečovskou zahradu s ohledem na historické artefakty. Osobního ocenění se dočkal i samotný Jiří Šindelář, který koncem června v pražském Národním divadle převzal hlavní cenu Ď - díky mecenášům a dobrodincům - která je považována za jakousi Nobelovu cenu pro aktivisty. Porota přitom vybírala z více než tří stovek mecenášů, dobrovolníků či pořadatelů kulturních a charitativních akcí.

Na vavřínech však jistě neusínáte...

To rozhodně ne. Letošní rok pro nás sice byl skutečně mimořádně úspěšný a motivuje nás to k další práci, když se ovšem podíváme na náklady související s provozem zahrady, kolik měsíčně musíme získat, tak je jasné vidět, že zahrada to bude mít hodně těžké. Jsme vlastně jediná zahrada v unii botanických zahrad, která není dotovaná až u krajem, městem, státem, univerzitou, nebo výzkumným ústavem. Musíme si tedy kompletně vydělat sami na sebe. Na základní provoz bez mzdových nákladů přitom potřebujeme bezmála 800 tisíc korun ročně.

Bečovská radnice nenabídla pomocnou ruku?

Město, které má rozpočet deset milionů a třeba na školu dává milion a půl, bohužel nemůže přispět stovky tisíc na botanickou zahradu. Bečov je malé město, které financuje několik svých pěveckých organizací a nemá prostředky nazbyt, to si uvědomujeme a chápeme to. Jsem v zastupitelstvu, a tak dobře vím, že ty peníze tam prostě nejsou. Navíc by to mohlo být terčem kritiky z řad opozice, kdyby zastupitel dostal peníze na svoje aktivity. Je to těžké.

Kde tedy berete peníze na provoz?

Jediným našim příjmem je zisk ze vstupného a výnosy z veřejných akcí, které se snažíme pořádat jednou za 14 dní. Nějaké prostředky také máme z vlastní činnosti naší organizace, kdy například budujeme naučné stezky, environmentální prvky a podobně.

To ale zřejmě nestačí...

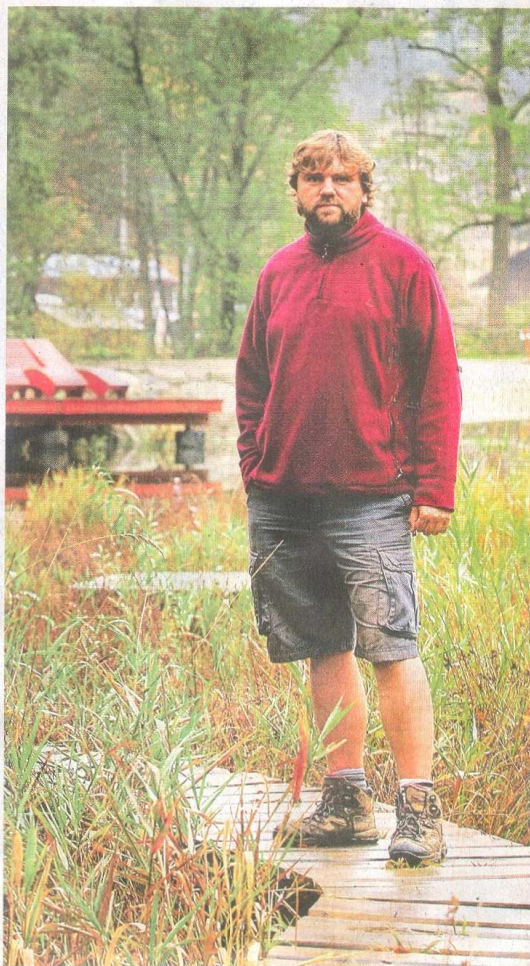
Nestačí. Další peníze proto do zahrady dáváme z vlastních prostředků, jsou to osobní vklady. Nic jiného nám ani nezbyvá. Vždyť jako předseda spolku jsem podepisoval směnky a v podstatě tedy ručím i vlastním majetkem.

Nedávno jste ovšem jako nezisková organizace zahradu odkoupili do vlastnictví.

Šlo o nejcentnější část - Beaufortské alpinum, původní výzkumný les a geofundový sad - které jsme měli od města v nájmu. O koupi této části však projevil zájem jeden podnikatel a zastupitelé s prodejem za tržní cenu - odhad byl téměř milion korun - souhlasili. Za ten milion jsme to tedy koupili my. Museli jsme si však vzít nejen investiční, ale i provozní úvěr. Zavedli jsme sem elektřinu, pitnou vodu a dostali jsme se do poměrně výrazných finančních problémů. Zahrada se však na druhou stranu samozřejmě posunula na vyšší úroveň a také díky tomu jsme se mohli stát členy unie.

Nehledáte třeba partnera v podnikatelské sféře, někoho, kdo by chtěl zahradu podporovat?

Zkoušeli jsme to v nejbližším okolí, ale žádného sponzora jsme nenašli. Samozřejmě by nás nesmírně potěšilo, pokud bychom našli třeba v podnikatelské sféře partnera, který by nám přispíval na provoz. Kdyby začala trochu fungovat taková ta podnikatelská filantropie, tak by to bylo moc fajn.

Bečovská zahrada Jiří Šindelář je hlavním koordinátorem obnovy botanické zahrady a předsedou ZO ČSOP Berkut. Foto: Václav Šlauf, MAFRA

A co tedy bude dál?

Zatím to tedy vlečeme, jak se dá. Uvidíme, jak to půjde dál. My samozřejmě jednáme například s Karlovarským krajem, který nám každý rok na akce přispívá z grantů na kulturní a volnočasové akce či environmentální výchovu a životní prostředí přibližně 200 tisíc korun, což jsou peníze, za které potom můžeme nakoupit třeba rostliny, můžeme sázet a zlepšovat zahradu či uspořádat kulturní akce. Provozní peníze ale nikde nedostáváme, ty si opravdu musíme sami vydělat.

Jednou z možností, jak do zahrady přilákat více návštěvníků, by mohla být uvažovaná společná

břehu řeky Teplá, kterou se nyní chystáte rozšířit.

Domluvili jsme se s přílehlým výrobním družstvem Elektro, že odkoupíme pruh pozemku podél pletu u přístupové cesty, kterou následně rozšíříme, aby se do areálu dostalo i zásobování. To je pro nás poměrně zásadní novinka, protože zatím je ten vstup do zahrady takový zvláštní a s auty musíme jezdit přes areál podniku Elektro, za což ročně platíme téměř 100 tisíc korun. To jsou pro nás v současné době ty nejzásadnější náklady, které díky tomu odpaďnou.

V zahradě se pracuje každý den. Máte nějaké zaměstnance?

Za provoz zahrady a koordinaci práce zodpovídám já a ostatní členové základní organizace Českého svazu ochránců přírody Berkut. Fyzickou zahradnickou práci dnes kromě našich vikendových brigád dělají klienti Úřadu práce, kteří tady pracují na hlavní pracovní poměr, a mzdu do výše základní mzdy dostávají právě od Úřadu práce. V podstatě bez Úřadu práce bychom nemohli pokračovat v obnově. Jako neziskovka jsme přiležitost získat lidi tímto způsobem měli, a tak jsme toho využili. Bez nich bychom to nezvládli, dělají potřebnou zahradnickou práci, sekají, uklízejí listí, využíváme je při obnově naučných stezek, minerálních pramenů a podobně. Je to paradoxní, ale našim největším sponzorem je tím pádem vlastně Úřad práce. Za což mu samozřejmě děkujeme.

Letos jste začali významně rozšiřovat rostlinný fond.

Po našem vstupu do Unie botanických zahrad nám začaly ostatní zahrady pomáhat a bezplatně poskytovat sadební materiál. Do konce roku bude vysazeno přes pět tisíc různých rostlin, druhů, kultivarů, takže se vlastně dostaneme ještě dále, než to bylo za Beaufort. Snažíme se sázet pohromadě ucelené kolekce druhů, takže tady máme pivonky, nebo kosatce, které sázíme vedle sebe, aby potom návštěvníci viděli širokou škálu druhů i květů a podobně. U dalších rostlin láveme fytogeograficky, to znamená že dáváme ucelené kolekce třeba Mongolska, východní Číny, Nového Zélandu, Severní Ameriky a tak dále. Potom, až to trochu povyroste, tak lidé uvidí, vždyť zámek ročně navštíví 50 tisíc lidí, z nichž někteří by toho jistě využili. O podobném systému vzájemné podpory jsme jednali i s bečovským muzeem motocyklů.

Provoz zahrady je celoroční?

Ano, dokonce si zakládáme na tom, že jsme jedinou zahradou v celé republice, která je otevřena 24 hodin denně a 365 dní v roce. Doslova.

Máme tu možnost díky tomu, že prodej vstupenek nám zajišťuje ostraha přílehlého výrobního družstva Elektro, která je tam nonstop, takže prakticky sem opravdu může kdokoli přijít kdykoliv. Pokud se s nadšákou někdo probudí uprostřed noci a zatouží posedět mezi stromy v naší zahradě, nic mu nebrání.

Existuje v republice nějaká další zahrada podobná té vaší?

Žádná podobná u nás není. My jsme unikátní v tom, že máme kolekci rostlin, které byly poprvé v Evropské zahradě. Zároveň se hodně orientujeme na výuku, programy pro děti a obecně kulturní akce, což není zase tak běžné, protože jinde se zřejmě více obávají poničení fondu, my naopak říkáme - pojďte k nám, vyzkoušejte to, vždyť na trávníku se má ležet...

Pokud se někdo probudí uprostřed noci a zatouží posedět mezi stromy v naší zahradě, nic mu nebrání.

Můžete jmenovat některé ze zmíněných unikátů, které byly vysazeny právě v Bečově?

Například smrk ajanský, korkovník amurský, zmarličník japonský, smrk engelmannův, nebo také první evropské kiwi. Je toho samozřejmě více.

Bliží se výročí deseti let obnovy Bečovské botanické zahrady. Chystáte nějakou oslavu?

Obnova zahrady začala 30. června 2005. Tehdy jsme poprvé nastartovali motorové pily a začali zpustit a zarostlý areál zpřístupňovat. To беру jako počátek fyzické obnovy. Já osobně jsem ovšem už od roku 1996 sbíral materiály o zahradě nejdříve jako o jedné z regionálních formací, které jsou charakteristické pro dané geografické regiony.

Provoz zahrady je celoroční? Ano, dokonce si zakládáme na tom, že jsme jedinou zahradou v celé republice, která je otevřena 24 hodin denně a 365 dní v roce. Doslova.

Můžete jmenovat některé ze zmíněných unikátů, které byly vysazeny právě v Bečově? Například smrk ajanský, korkovník amurský, zmarličník japonský, smrk engelmannův, nebo také první evropské kiwi. Je toho samozřejmě více.

Bliží se výročí deseti let obnovy Bečovské botanické zahrady. Chystáte nějakou oslavu? Obnova zahrady začala 30. června 2005. Tehdy jsme poprvé nastartovali motorové pily a začali zpustit a zarostlý areál zpřístupňovat. To беру jako počátek fyzické obnovy. Já osobně jsem ovšem už od roku 1996 sbíral materiály o zahradě nejdříve jako o jedné z regionálních formací, které jsou charakteristické pro dané geografické regiony.